

פרשת שמות תשפ"ג – למה ראשית קיומו הייתה בסבל ומכאוב במצרים?

1. **שמות ה'**: וישב משה אל ה' ויאמר, ה', למה הרעתה לעם הזה למה זה שלחתי: ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך: ויאמר ה' אל משה עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם וביד חזקה יגרשם מארצו. **פרשת וארא**: וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה': וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב בא-ל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם.

שמות רבה ה, כב: 'למה הרעותה לעם הזה' - אמר לפני הקב"ה: נטלתי ספר בראשית וראיתי מעשיהן של דור המבול והיאך נידונו ... ומעשה דור הפלגה ושל סדומיים והיאך נדונו ... אבל העם הזה **מה עשו שנשתעבדו מכל הדורות שעברו?** ואם בשביל שאמר אברהם אבינו 'במה אדע כי אירשנה' [והוא קטנות אמונה] ... אם כן הרי עשו וישמעאל מבניו והם צריכים להשתעבד, ואפילו דורו של יצחק או של יעקב ולא לעם הזה שהוא בדורו?

מאמר שם אות ג: השאלה הראשונה 'למה הרעות' היא שאלה על כללות הגלות, והלא לא מצאנו חטא שראוי לעונש זה? ואחר כך שאל שאלה שניה – 'ומאז באתי הרע' – היינו למה בסוף הגלות כשמתעורר הגאולה, נעשה הגלות בתוקף יותר בגשמיות וברוחניות, כמבואר בכתוב 'תבן אין ניתן לעבדיך', וברוחניות גם כן לא היה הסתר אלוקות כזה בהתגברות חוצפה יתירה על משה, לקרוא אותו בשם שקר, כדברי פרעה 'תכבד העבודה על האנשים ואל ישעו בדברי שקר' ...

שיר השירים רבה ב, ט: 'דומה דודי לצבי' - מה צבי נראה וחוזר ונכסה ונראה וחוזר ונכסה, כך גואל הראשון נראה ונכסה וחוזר ונראה. וכמה נכסה מהם? ר' תנחומא אמר: שלשה חדשים. הדא הוא דכתיב: 'ויפגעו את משה ואת אהרן... [ויאמרו אליהם ירא ה' וישפוט אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה לתת חרב בידם להרגנו]', ורטנו כלפי משה על הקשחת הסבל ולכן נעלם ונכסה מהם].

2. **דברים ד, כ**: ויוצא אתכם **מכור הברזל** ממצרים להיות לו לעם נחלה. **מלכים א ח, נא**: עמך ונחלתך הם אשר הוצאת ממצרים **מכור הברזל**. **ירמיהו יא, ד**: ביום הוציאי אותם מארץ מצרים **מכור הברזל** - **תורה אור עד, א**: מצרים הוא כור הברזל, כמו 'מצרף לכסף וכור לזהב' ... שהכור הוא המפריד הסיגים שלא תהיה תערובת פסולת בכסף וזהב. וכך הוא מצרים כור הברזל, שזיכך את ישראל על ידי קושי השעבוד בחומר ובלבנים, להיות נפרד הרע מן הטוב ויתפרדו כל פועלי און.

3. **בבא מציעא פה, א**: ר' זירא כי סליק לארעא דישראל, צם מאה תעניות כדי שתשתכח ממנו הגמרא הבבליית, כדי שלא תטרוד אותו – **רש"י**: אמוראין שבארץ ישראל לא היו בני מחלוקת ונוחין זה לזה ומיישבין הטעמים בלא קושיות ופירוין. **דניאל ד, טז**: אז דניאל אשר שמו [שהעניק לו המלך היה] בלשצר, **השתומם כשעה אחת ורעיניו יבהילוהו**. עונה המלך ואומר: החלום ורעיניו אל יבהילך.

התוועדויות הרבי מלובביץ' תשי"ט ח"ב/197: כלל ידוע הוא, ש'**בין יש ליש** - צריך להיות אין באמצע'. משל על זה, מגרעין הנזרע בארץ כדי שיצמח אילן נושא פירות, מאחר שהגרעין והאילן הם באין ערוך זה לזה, צריך להיות תחילה ריקבון הגרעין להיות בבחינת אין, ודווקא עי"ז מעורר את כח הצומח שבארץ. כמו"כ הוא בחי', שהתהוות האפרוח מהביצה הוא עי" סרחון הביצה. וכמו"כ הוא באדם המדבר, שענינו הוא שכל, ורואים במוחש שבכדי שיומשך שכל חדש מכח המשכיל, צריך להיות תחילה ביטול מציאותו בכל חלקי השכל ... והוא ענין אישתומם כשעה חדא.

מאמר שם פרק טז: על פי משל הנזכר לעיל [מרב המלמד תלמיד וחווה אור חדש, ומסתלק מהתלמיד כדי להפנים את האור], 'ובן תשובת הקב"ה למשה רבנו ... מאחר ש[שהחושך הוא מוחלט ו]כעת נהפך לגמרי החיות האלוקי, באופן שדבר ה' שבעשרה מאמרות אינם מאירים כלל למטה, עד ש[פרעה ומצרים] יוכלו להכחיש מציאות אלוקות לגמרי ולכנותו בשם דברי שקר ח"ו. הנה [אדרבה]: זה לך האות שכבר נתגלו המוחין החדשים דעשרת הדברות למעלה, עד שיוקלטו [בכל רבדי הבריאה] בדעת דאצילות ובשבע מידות, ועתה יתגלו למטה בבריאה, יצירה ועשייה באופן שכל הקליפות יאבדו ויתבטלו וביד חזקה ישלחם ... **שם פרק כג**: ולכן בסוף הגלות הוא תגבורת קליפת האפיקורסות שהוא ענין מלחמת גוג ומגוג [הרוחנית], ומכחישים מציאות אלוקות לגמרי ... [ואולם] על זה נאמר 'כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות', דהיינו לכשיגיע הסתר אלוקות כזה כמו קודם יציאת מצרים בתוקף עול מלכות ועול דרך ארץ ... זהו סימן שהאור חדש דלעתיד כבר נגלה למעלה ולכן נסתלק הגילוי הקודם לגמרי. ו'עתה תראה' - אראנו נפלאות דסתימא דכל סתימין למטה בראייה חושית, 'ואמר ביום ההוא הנה אלוקינו זה'.